

GRAN KOMMUNE

Formannskapetets budsjettkonferanse

16. juni 2022

GRAN KOMMUNE

VELKOMMEN TIL BUDSJETTKONFERANSE FOR FORMANNSKAPET

Granavolden Gjestgiveri

16. juni 2022

GRAN KOMMUNE

09.00 - 10.00	Økonomisk status
10.00 - 10.30	Status for omstillingsprosjekter (Mona og Janicke)
10.30 - 10.45	Pause
10.45 - 12.00	Utfordringsbilde tjenesteområdene
12.00 - 13.00	Lunsj
13.00 - 14.30	«2040 begynner nå – Kunsten å unngå kommunal kollaps» + Refleksjonsgrupper
14.30 - 14.45	Pause
14.45 - 15.15	Nytt planverk og målstruktur (Leif Arne m fl?) Sammenheng i planverket (Framsikt) + Hvordan påvirker nye planer investeringsbudsjettet og driftsbudsjettet?
15.15 - 15.45	Framskrevet driftsbudsjett (Morten)
15.45 - 16.30	Framskrevet investeringsbudsjett (Leif Arne + Trygve og Gard) Framskrivning prosjekter- oppdaterte beskrivelser, prisjustert, tidsjustert, driftskonsekvenser, Nye vedtak Salg og avhending av eiendom og eiendeler Behov for omprioriteringer?
16.30 - 17.00	Refleksjon og oppsummering
17.30	Middag

Kommunesektorens utfordringer

Store strukturelle utfordringer knyttet til demografisk utvikling med stadig flere eldre og færre i arbeidsfør alder, stadig akselererende sentralisering fra distriktene og inn mot de store byene, økt digitalisering og økt kompleksitet i tjenestetilbudet. Trendene vil vedvare.

De fleste kommuner skal også doble antall innbyggere over 80 år de neste femten årene, samtidig som antall barn og unge faller kraftig i mange kommuner, så er svaret «omstilling» uansett hva spørsmålet er.

Stadig flere kommuner erkjenner at dette ikke løses igjennom å fokusere på det enkelte budsjettår, men at man må løfte blikket og planlegge økonomien i et 10 - 15 års perspektiv for å løse de enorme utfordringene sektoren står ovenfor.

Statlige overføringer må forventes å gå ned

Inntektssystemet

Skatteinngang i Gran var i 2021 86% av landsgjennomsnittet (83,5 % i 2020)

Gjennom omfordeling i inntektssystemet oppnår Gran kommune en samlet inntekt på 94,6 % når vi har hensyntatt inntektsutjevningen (inntekter fra selvkost og egenbetalinger er ikke medregnet)

Gjennomsnittskommunen har mellom **50 og 70** mill. mer i inntekter!

Utfordringsbildet

Disponible budsjettmidler er prioritert tjenesteproduksjon.

Det har ikke vært tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å ivareta bygningsmassen på en tilfredsstillende måte.

Store investeringsbehov og opprustingsbehov i formålsbygg de kommende år – hvordan frigjøre driftsmidler for å møte behovet?

Det som kan bli en betydelig større utfordringer er hvordan håndtere de komplekse samfunnsutfordringene de kommende årene

Dette siste er ikke bare en utfordring for politikk og administrasjon men for samfunnet som helhet.

UTFORDRINGSBILDET ER STORT!

Driftsbudsjettet vil utfordres betydelig allerede neste år, og vil akkumuleres for hvert år som kommer. Det er flere årsaker til denne utviklingen, og helheten er sammensatt.

- Svak befolkningsutvikling bidrar til at vi ikke får en ønsket inntektsutvikling
- En stadig eldre befolkning med flere behov for tjenester/sammensatte behov
- Vi har mange yngre innbyggere med sammensatte behov – TT/Rus-Psyk
- Vi mangler trinn i innsatstrappen som bidrar til å fordyre tjenestene – omsorgsboliger. Vi vil kunne komme i en situasjon hvor vi må kjøpe plasser fordi vi ikke har «riktige» egne tilbud

UTFORDRINGSBILDET ER STORT!

- Det er knapphet på ansattressurser innen helse- og omsorgstjenestene – det blir en tøffere kamp om et begrenset antall helsearbeidere – ikke bare sykepleiere
- Har ikke ressurser i tjenestene som kan arbeide godt med planlegging/utvikling av tjenesteperspektivet inn i ulike byggeprosjekt.
- Blant våre ansatte er det få som tror at vi kommer dit at vi vil komme i gang med byggingen av nytt helse- og omsorgssenter – det er utfordrende i en situasjon hvor kampen om arbeidskraften også handler om å kunne tilby tilfredsstillende arbeidsforhold
- Blant kommunens 56 ledere har man også mistet troen på realiseringen av Sagatangen. Dette er krevende når vi vet at man over år har bygd forståelse i ledergruppen for behovet for realiseringen av Sagatangen før man kan komme videre med andre bygg, om det er vedlikehold eller nybygg. Tilliten er under press.

UTFORDRINGSBILDET ER STORT!

- Vi har et stort vedlikeholdsetterslep
- Vi har store investeringsbehov foran oss vi ikke kan utsette, som i et marked med stor vekst i bygge kostnadene vil utfordre oss i form av økte kapitalkostnader
- Vi har bedt om en ekstern vurdering av hva vi vil måtte forvente i investeringskostnader på to av våre investeringer. Det gjelder Sagatangen om Nobels gate 5. Dette for at vi ikke skal basere vår tenkning og budsjettering på mest mulig realistiske tall, og ikke bare gjetting fra administrasjonen

Den eksterne vurderingen er også lagt til grunn for de øvrige investeringsprosjektene

UTFORDRINGSBILDET ER STORT!

- Vi har i dag en organisasjon som nesten utelukkende er organisert for drift av tjenestene
 - Betyr at vi har svært få utviklingsressurser
 - Veldig utfordrende i en tid da vi skulle hatt stort fokus på utvikling og omstilling
 - Fører til at vi ikke evner å omstille oss i den takt som er ønsket og nødvendig!
- Organisasjonen er presset på mange områder – vanskelig å ta ansatte ut av tjenestene for å arbeide med omstilling.
- Mangler sentrale ressurser som miljørådgiver/klima pådriver, generell saksbehandling, HR-ressurs, Internkontroll/kvalitetssystem
- Forhandlingene med legene har så langt ikke ført til en løsning, men vi nærmer oss. Viktig at vi får til en løsning, hel eller delvis med legene i høst.

GRAN KOMMUNE

Statusgjennomgang

Økonomisk stilling og resultat

Meget godt økonomisk driftsresultat i 2021, netto 46 mill. kroner

Frie midler regnskapsmessig styrket med 48 mill. kroner

Lavere lånegjeld enn kommuner vi sammenligner oss med – men også et større investeringsbehov.

Økonomiske forutsetninger i budsjettet for 2021

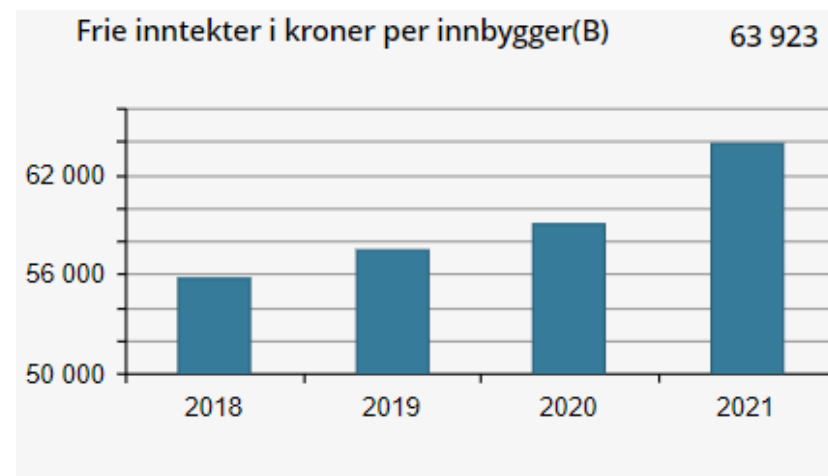
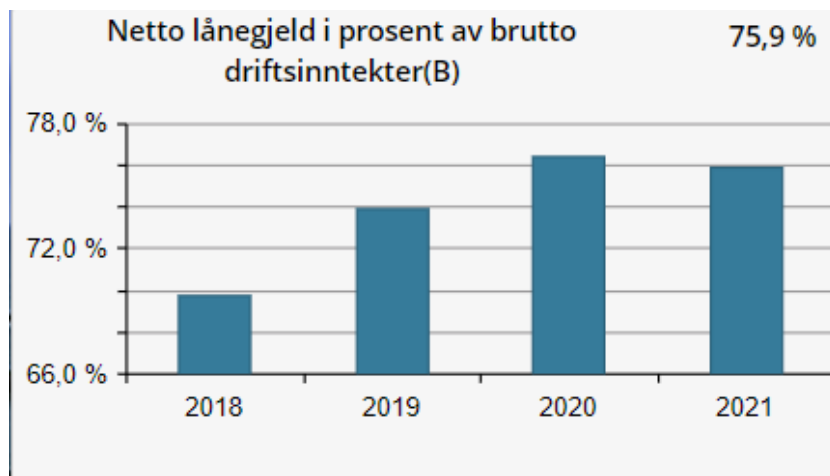
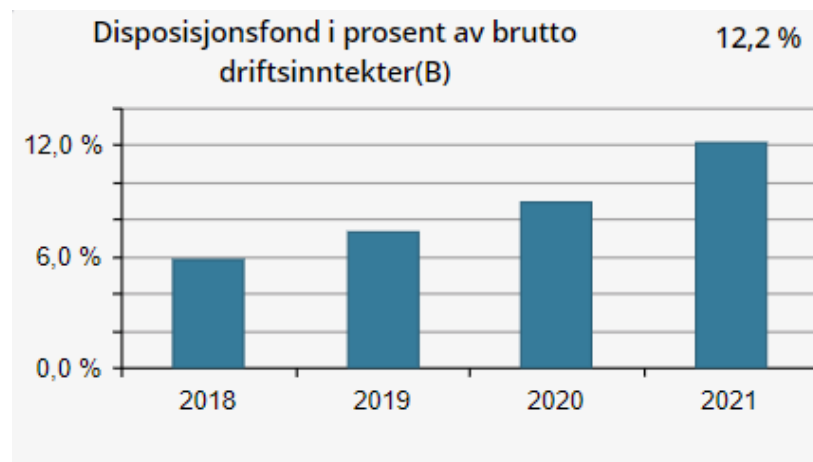
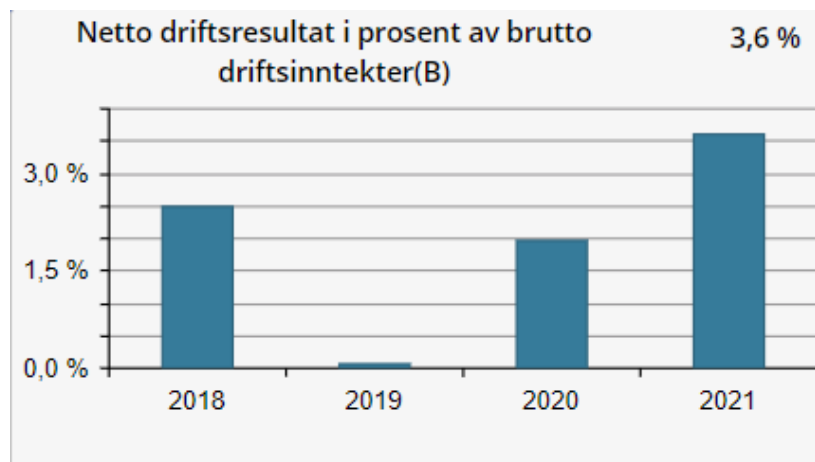
I budsjett og økonomiplan for 2021-2024 ble følgende måltall vedtatt:

	Mål	Måloppnåelse 2021
Netto driftsresultat	1%	3,6%
Disposisjonsfond (% av brutto driftsinntekter)	>10%	12,2%
Gjeldsgrad (netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter)	<100,0%	75,9%

Måltallene viser at Gran kommune hadde et meget godt resultat i 2021 som forbedret den økonomiske stillingen. Netto driftsresultatet ble 3,6 % og avsetningen til disposisjonsfond gir samlet saldo på 154 mill. kroner, som tilsvarer 12,2 % av brutto driftsinntekter. Gjeldsgraden er på 75,9 %, noe som er vesentlig lavere enn vedtatt måltall.

Utvikling siste 4 år i måltallene

Hva sier kostra-tallene?

Konklusjon: lavere utgifter pr. innbygger på de fleste områder. Unntaket er Grunnskole og andre mindre områder som Næringsforvaltning, Samferdsel og Kirke.

Størst mindreforbruk i forhold til landet utenom Oslo er å finne på Pleie og omsorg, deretter Sosiale tjenester, Kultur og idrett og Administrativ styring og fellesutgifter.

GRAN KOMMUNE

Husk at vi får til utrolig mye bra for innbyggerne!!!

Mye å være stolte av!!!

Det leveres jevnt over veldig gode tjenester i Gran kommune
3-plass i 2020 i kommune NM

Utfordringer i situasjonen

For stort fokus på løpende drift – for lite fokus på utvikling!!!

Mangler ressurser –

Mangler kompetanse –

Dette er alvorlig i den situasjonen vi står i, med store behov for omstilling.

Det er tvilsomt om kommuneorganisasjonen klarer denne omstillingen alene. Det må engasjeres bredt i befolkningen, i frivillige lag og foreninger, og i politikken.

Samskaping er nøkkelen til suksess!

GRAN KOMMUNE

Status for omstillingsprosjekter

GRAN KOMMUNE

Bakgrunn

Uspesifiserte innsparingsbehov i økonomiplanen 2023 - 2025
Innspill fra samlet lederkops i kommunen mht å løse utfordringen

Fire prosjekter valgt ut:

Reduksjon av antall tjenesteytende lokasjoner

Lokalisering av barneavlastning

Tjenester i hjemmet

Samskaping med sivilsamfunnet

GRAN KOMMUNE

Hvor er vi?

Prosjekt: Reduksjon av antall lokasjoner

Ønsker å forankre arbeidet i mål og strategier i forslag til **ny samfunnsplan**

Mål:

Vi har god kvalitet på bygningsmassen, god utbedringstakt for vegsystemet, stabil og trygg vannforsyning

Strategi:

Redusere antall tjenestesteder og øke kvaliteten på bygningsmassen på de gjenværende tjenestestedene.

GRAN KOMMUNE

Videre forankring i Budsjett og økonomiplan

- Fokus på sammenheng mellom drift og investeringer
- Tenke bærekraft og utnyttelse av eksisterende lokaler ved nye behov for tjenesteytende lokasjoner

GRAN KOMMUNE

Strategi for hvordan jobbe med prosjektet

Lokasjoner skal sees i sammenheng og muligheter for sambruk skal benyttes

Gran kommune skal benytte egne lokaler der det er mulig - ikke leie

Nye lokaler skal ha full kapasitetsutnyttelse

Ved prioritering av store vedlikeholdsprosjekter skal det sees på muligheter for sammenslåing av enheter, og derav større satsing på enkelte enheter.

Oppgradering og vedlikehold igangsettes ikke uten det er gjort en helhetsvurdering mht behov

Det skal tilrettelegges for medbruk av lokasjoner slik at de bidrar til økt verdi for innbyggerne i kommunen

GRAN KOMMUNE

Lokalisering av barneavlastning

Bakgrunn:

Redusere behovet for investering uten at det medfører økte driftskostnader

Redusere driftskostnader i tjenestene og dekke behovet i prosjekt 639

Mulig løsning?

Vurder muligheten for og effekten av å etablere barneavlastning:

I en barnehage

I tilknytning til en barnehage

I stedet for en barnehage

Eventuelt en annen egnet plassering

GRAN KOMMUNE

Status barneavlastning

- Samlokalisering er forkastet
 - Mer samtidig bruk en først antatt
 - Utfordringer i brukersammensetting
- I stedefor
 - Ikke fullt ut vurdert
 - Krever omregulering av bygg
- Gevinst
 - Ikke økonomisk gevinst foreløpig
 - Fått erfaring

GRAN KOMMUNE

Natt på tvers

- Ledere og ressurspersoner i Tildelingsenheten, Tilrettelagte tjenester og Hjemmetjenesten ble invitert med i utarbeidelse av mandat.
- Potensialet i endret organisering/oppgaveløsning på natt
 - Endret oppgaveløsning
 - Redusere sårbarhet
- Prosjektet utvidet til å involvere alle helse- og omsorgstjenester
- Etablerte en prosjektgruppe med deltakelse av nattevakter, tillitsvalgte og ledere

Status – «Natt på tvers»

- Alle tjenestestedene har gjennomført en kartlegging.
- Tilbakemeldinger hittil:
 - Økt satsing på velferdsteknologi (døralarmer og digitale tilsyn)
 - Økt ambulering
 - Behovet for gode turnuser
 - Økt kompetanseheving
 - Mer fokus på nattevaktenes arbeidsmiljø for å forebygge sykefravær.
- Gevinst:
 - Stor tro på økonomisk gevinst
 - Alle nattevaktene har vært veldig fornøyde med å få lov å snakke om sin situasjon - det har de savnet.
 - Erfaring med utviklingsprosjekter på tvers

GRAN KOMMUNE

Utfordringsbilde tjenesteområdene

GRAN KOMMUNE

GRAN KOMMUNE

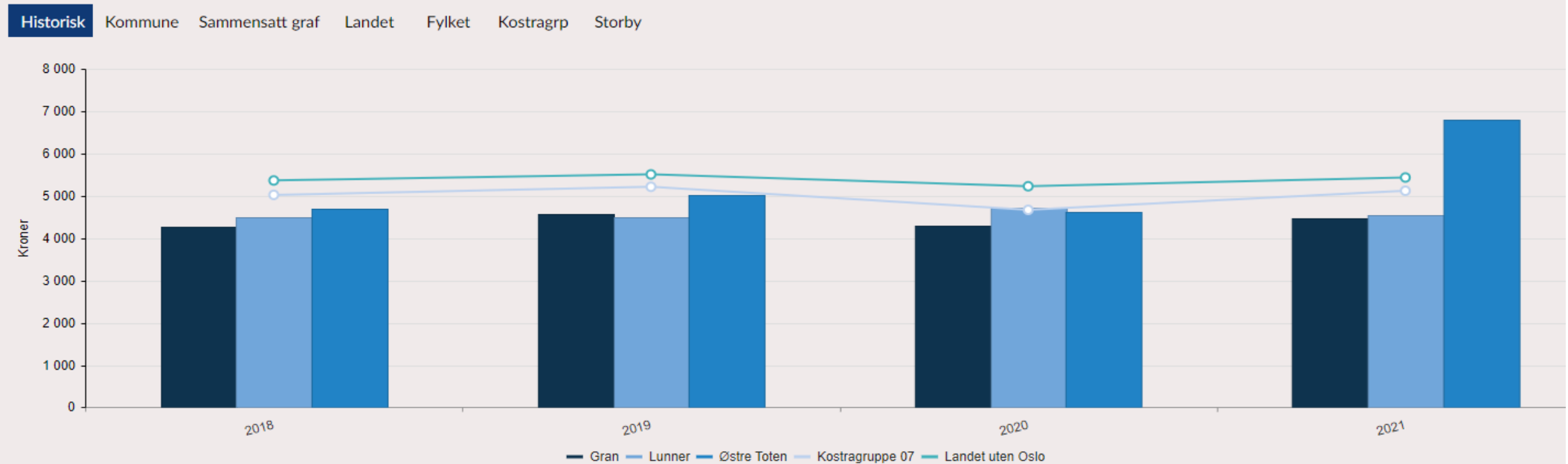
Budsjettområde

Stab og støtte

Sammenligning av ressurser til administrasjon (fra årsmelding 2021)

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Denne KOSTRA-indikatoren inneholder mer enn budsjettområdet Rådmann, Stab og støtte, og gjenspeiler alt som er ført i KOSTRA-gruppe 100, 110, 120, 121, 130, 180, 190, 285, 290 - altså alt fra politisk styring, kontroll og revisjon, administrasjon, administrasjonslokaler og andre fellesutgifter. Netto driftsutgifter per innbygger til administrasjon, styring og fellesutgifter ligger lavt sammenlignet med nabokommuner, landet utenom Oslo og Kostragruppe 7. Det kan være nyttig å se dette som en indikasjon på tjenestenivået.

GRAN KOMMUNE

Arbeidsområder

Demokrati og politikk

Valg-administrasjon

Politisk sekretariat

Vertskommune-samarbeid

Digital styring og sikkerhet

Informasjons-sikkerhet

Personvern

Gevinst-realisering

Digitalisering

IKT-drift

Infrastruktur og hardware

Servere og programvare

IKT-sikkerhet og tilganger

Dokument-forvaltning

Arkiv

Informasjonsflyt

Post

Kommunikasjon

Innbyggørsørvis

Nettside, sosiale medier

Ekstern kommunikasjon og omdømme-bygging

Intern-kommunikasjon

HR og lønn

Personal-administrasjon

HMS

Lønn

Lederstøtte

Organisasjons- og kompetanse-utvikling

Økonomi

Budsjett

Regnskap

Innfordring

Analyse

Rapportering

Eiendomsskatt

Anskaffelse

Eierskap

Internkontroll og kvalitet

Delegering, økonomi- og finansreglement

Rutiner og prosedyrer

Fullmakter og tilganger

Kvalitetsutvikling

GRAN KOMMUNE

Tannhjul

... driver ting fremover
med sin sirkulære og
repeterende bevegelse.

... overfører kraft fra en
aksel til en annen.

Digital utvikling	Muligheter	Utfordringer
• Oppgradering og nye sentrale felles systemer • Tilrettelegging for politikken • Nye tiltak innen utvalgte områder • Informasjonssikkerhet, personvern og IKT-drift	• Endring av arbeidsprosesser • Høyere kvalitet og mer effektiv administrasjon • Videre digital utvikling • Økt fokus i samfunnet • Tydelige rolleavklaringer med oppdatert sikkerhetsorganisering	• Samordning og prosesser • Endringsledelse og brukeradopsjon • Kapasitet og kompetanse • Informasjon og opplæring • IKT-sikkerhet • Sluttbrukerutstyr • Lisenskostnader • Trussebilde

Utfordringsbilde

- IKT-drift
 - behov for styrking for å gi nødvendig driftssikkerhet, informasjonssikkerhet og videre digital utvikling
- Strategisk HR, kvalitet, HMS, sykefraværsoppfølging
 - behov for styrking, blant annet mer og bedre lederstøtte, veiledning og internkontroll
- Anskaffelser
 - Løses delvis ved budsjettjusteringer på tvers a budsjettområder inneværende år
 - Behov for ytterligere styrking, blant annet for å oppfylle forpliktelsene i innkjøpssamarbeidet
- Valgadministrasjon
 - prosjektorganisering/frikjøp og innleie, pga mindre kapasitet å allokere fra organisasjonen generelt og staben spesielt

Helse og omsorg

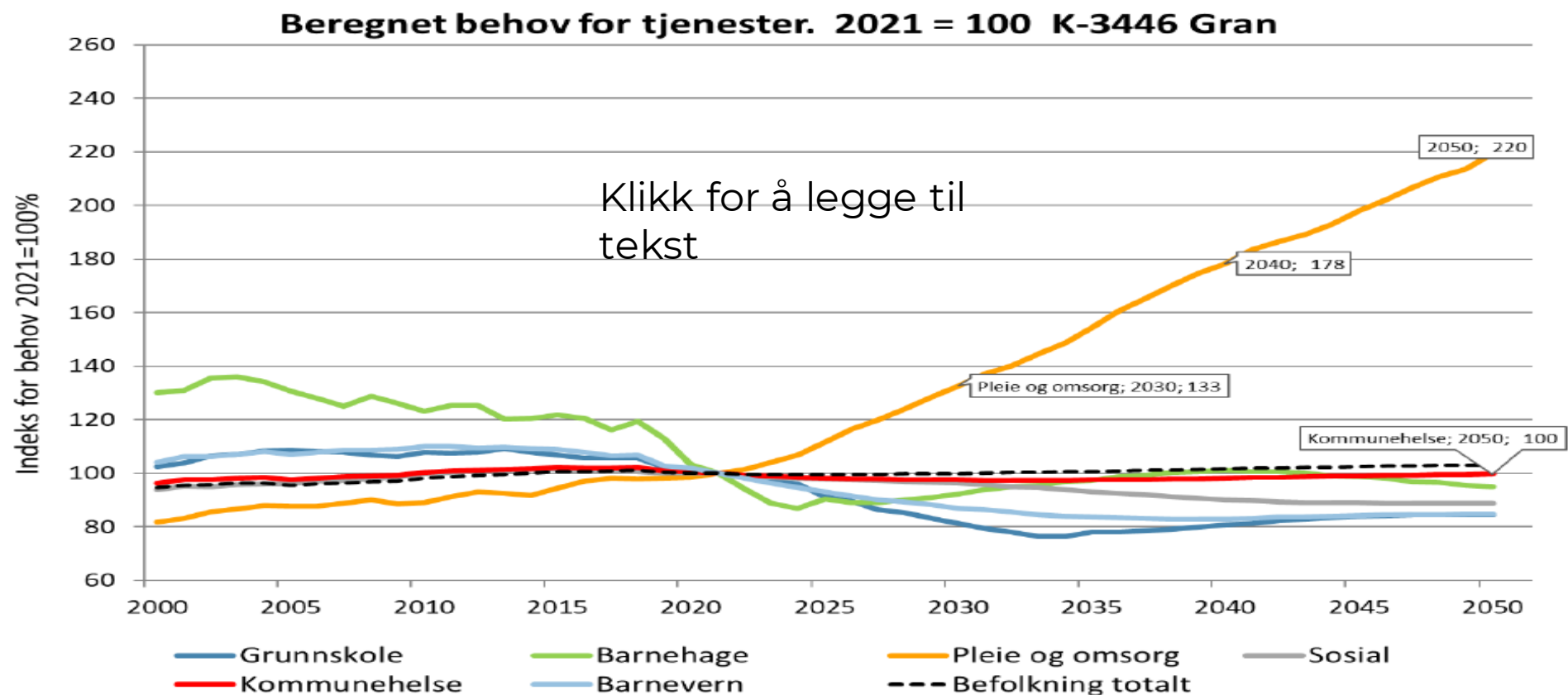
GRAN KOMMUNE

| shutterstock.com • 118016575

Demografi

GRAN KOMMUNE

To gamle sykehjem

GRAN KOMMUNE

Kompetanse

Rekruttere/beholde

- sykepleiere
- Leger
- helsefagarbeidere

Sykefravær

- Turnus vs dagtid

	2019	2020	2021	2022 (tom april)
Fysio/ergo	3,4	4,0	3,1	4,8
Marka 1	12,8	17,6	7,4	10,2
Markatun 3	4,5	10,5	5,9	7,3
Bjoneroa	2,9	0,4	3,3	4,1

<https://sykepleien.no/2021/09/flere-grunner-til-skiftarbeidere-har-hoyere-sykefravaer>

GRAN KOMMUNE

Neste års budsjettutfordringer

Bemanning av legesentre

Kjøp av plasser

Forventninger og trygghet

- Tjenestemottaker
- Pårørende
- Sykehus

GRAN KOMMUNE

Budsjettområde

Familie og velferd

Utfordringer, muligheter og løsninger

- Forventninger
 - Fra tjenestemottakere og pårørende
 - Fra ansatte
 - Fra samarbeidspartnere
- Unge utføre
- Psykisk helse og rus
 - Omfattende tjenestebehov
 - Barn og unge
- Ett økende avlastningsbehov
 - Mer sammensatt
- Forsinkelse i boligprosjekt
 - Driftskonsekvens innarbeidet i budsjett og økonomiplan vil ikke være realiserbar i 2023.
- Økte sosialhjelpsutgifter
 - Usikker utvikling og statlig finansiering

- Rusreform
 - SLT
 - Godt etablert rustjeneste
- Helsefellesskap
 - Fact – samarbeid med spesialisthelsetjenesten rus - psykiatri
 - Helseregionsamarbeid
- Fontene hus
- IPS ung (Individuel jobb støtte)
- Barnevern – Oppvekstreform
 - Familienshus

Uløste utfordringer med budsjettkonsekvens 2023

- Forventet innsparing etter bygging av Nobelsgate forsinkes
- Økt tjenesteyting psykisk helse og rus tjeneste
- Økte sosialhjelpskostnader

GRAN KOMMUNE

Budsjettområde

Barnehage og skole

GRAN KOMMUNE

Oppvekst: Barnehage, skole og PPT

Utfordringsbildet

GRAN KOMMUNE

Hva får vi til?

Barnehage og skoleutvikling (NTNU/HINN)

Trivsel og inkludering

Gode resultater på brukerundersøkelser

Medarbeiderundersøkelser

Engasjement etter covid-år - fellesskapsdager

Faglig samarbeid mellom skoler

Rekruttering

GRAN KOMMUNE

Utfordringer/behov

Barnetall i barnehager og skoler framover?

Færre barn men flere barn med store behov for tilrettelegging

Ambisjonsnivå

Kompetanse og rekruttering

Behov for midler innenfor drift

Behov mht. vedlikehold/investeringer

Hva gjør vi?

GRAN KOMMUNE

Budsjettområde

Kultur og samfunn

Utfordringsbilde kultur og samfunn

- Ambisjonsnivå i forhold til personalressurser
 - Klarer vi å levere i forhold til forventningene fra politikk og omgivelser?
- Krav til kompetanse
 - Økte kostnader på Brann og redning – beredskapsanalyse
 - Rekruttering framover
- Vedlikehold
 - Vei – og bygg
- Investeringsprosjekter
 - Nytt vannverk
 - Nytt Helse- og omsorgssenter
 - Boliger

GRAN KOMMUNE

Kunsten å unngå kommunal kollaps

Innledning og refleksjon i grupper

GRAN KOMMUNE

BUDSJETTKONFERANSE FORMANNSKAPET - JUNI 2022

«2040 er nå – kunsten å unngå kommunal kollaps»

2040 begynner nå!

KS-prosjekt

Den demografiske utviklingen utfordrer både den økonomiske og sosiale bærekraften når vi ser 10–20 år frem i tid. Flere kommuner opplever allerede i dag et stort press innen helse og omsorg.

Vi må finne løsningene før utfordringene blir for store!

Dette er problemstillingene

Hvordan sikrer vi at kommunene har tilstrekkelig kunnskap om og oppmerksomhet rettet mot konsekvensene av den demografiske utviklingen? Er vi i stand til å føre en fremtidsrettet politikk?

Hvordan kan vi – gjennom ny bruk og fremstilling av kunnskap – øke interessen og synliggjøre mulighetsrommet for lokalsamfunnsutvikling blant aktørene i samfunnet?

Hvordan gjør vi kunnskap om den demografiske utviklingen relevant på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå?

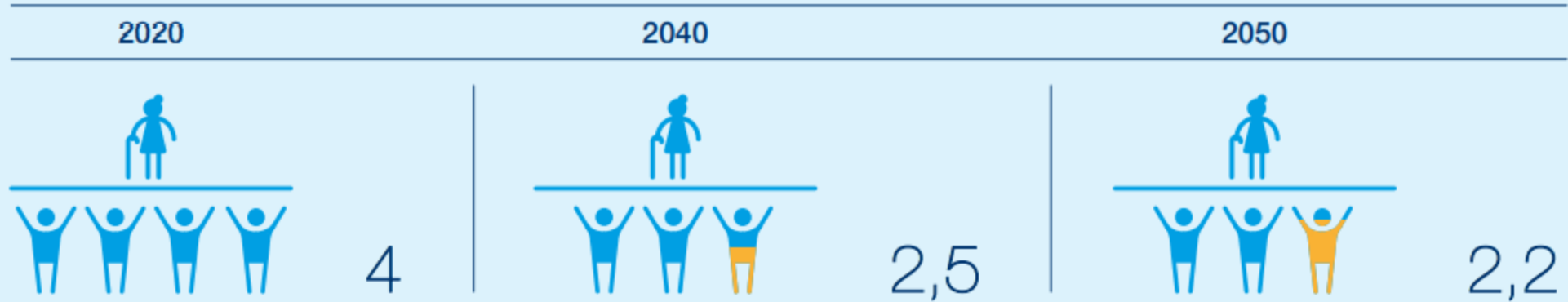
Hovedmålene med prosjektet er **KS-prosjekt**

1. Samle inn og tilgjengelig gjøre kunnskap om den demografiske utviklingen på nye måter – for å skape bevissthet og engasjement
2. Gjøre det enklere for kommunene å planlegge og gjennomføre nødvendige endringer for å løse utfordringene knyttet til den demografiske utviklingen
3. Mobilisere til handling og endring gjennom diskusjon og debatt nasjonalt, regionalt og lokalt
4. Rigge oss for fremtiden på nye måter gjennom økt bevissthet om den demografiske utviklingen

Aldersbæreevne i Norge

Aldersbæreevne i Norge – Antall yrkesaktive bak hver pensjonist i 2020, 2040 og 2050.

(forholdet mellom innbyggere i alderen 20-64 år og over 65 år)

Arbeidskraftbehov i kommunene

Tabell 1. Antall årverk per sektor

	2021	2023	2025	2027	2029	2031	%-vis endring 2021 - 2031
Administrasjon	26.300	26.600	26.900	27.200	27.400	27.700	5,3
Barnehager	42.000	41.600	42.400	43.500	44.500	45.400	8,1
Helse og omsorg	157.800	166.500	174.900	182.900	192.400	203.400	28,9
Samferdsel og teknikk	23.400	23.700	24.100	24.500	24.800	25.200	7,7
Undervisning	135.300	134.800	132.500	129.800	128.600	129.000	-4,7
Annet	14.300	14.500	14.600	14.700	14.900	15.000	4,9
Totalt	399.100	407.700	415.400	422.500	432.700	445.700	11,7

GRAN KOMMUNE

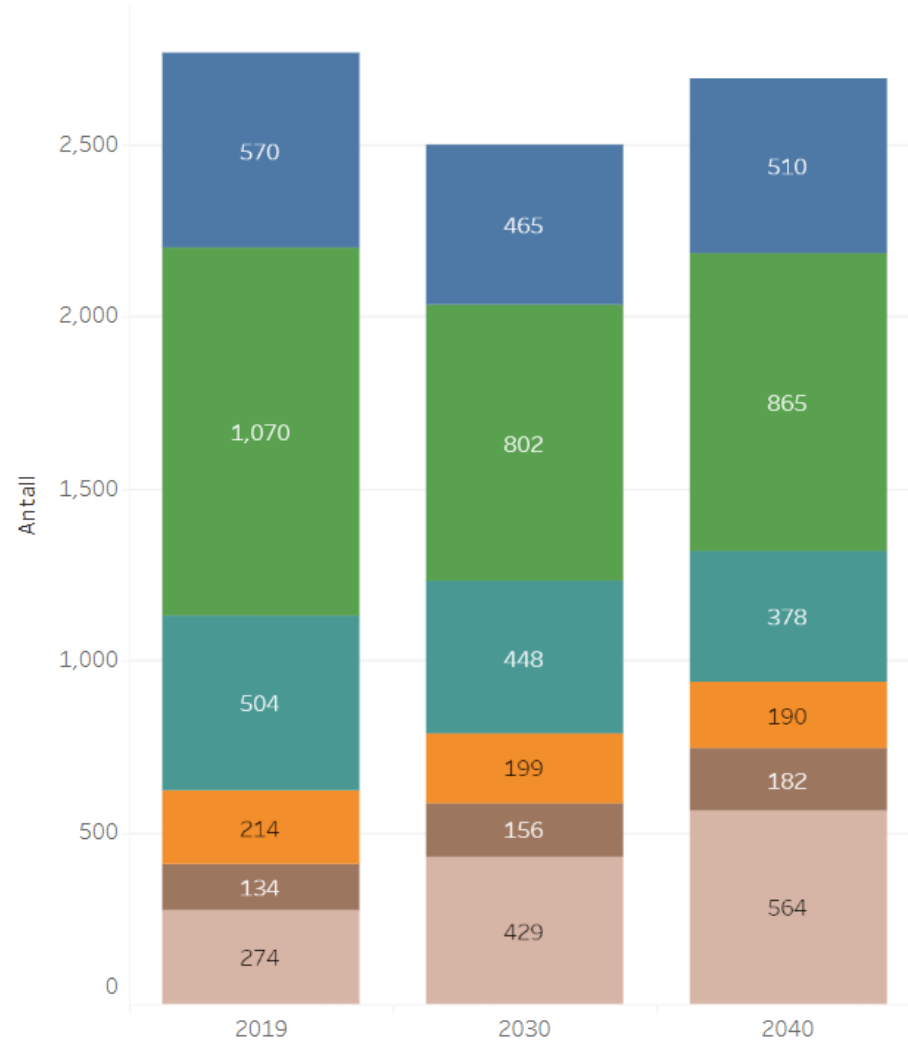
Hvordan påvirker disse endringene Gran kommune?

«2040 er nå – kunsten å unngå kommunal kollaps»

GRAN KOMMUNE

Antall tjenestemottakere. 2019, 2030 og 2040. Gran

Her kan du tilpasse figuren:

Velg kommune

Gran

Velg kategori

☒ Antall tjenestemottakere

☐ Årsverk

☐ Årsverk per 1000 innbygger

Velg tjeneste

☒ (All)

☒ Barn 1-5 år med barnehageplass

☒ Elever i grunnskolen 1.-7. trinn

☒ Elever i grunnskolen 8.-10. trinn

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 0-66 år

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 67-79 år

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 80 år eller eldre

Tjeneste

☒ Barn 1-5 år med barnehageplass

☒ Elever i grunnskolen 1.-7. trinn

☒ Elever i grunnskolen 8.-10. trinn

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 0-66 år

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 67-79 år

☒ Mottakere av institusjonstjenester og hjemmetjenester 80 år eller eldre

I beregningene av tallet på tjenestemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2019. Det er betydelig usikkerhet knyttet til både befolkning, dekningsgrader og standard på lang sikt, og framskrivingene må kun tas som indikasjoner.

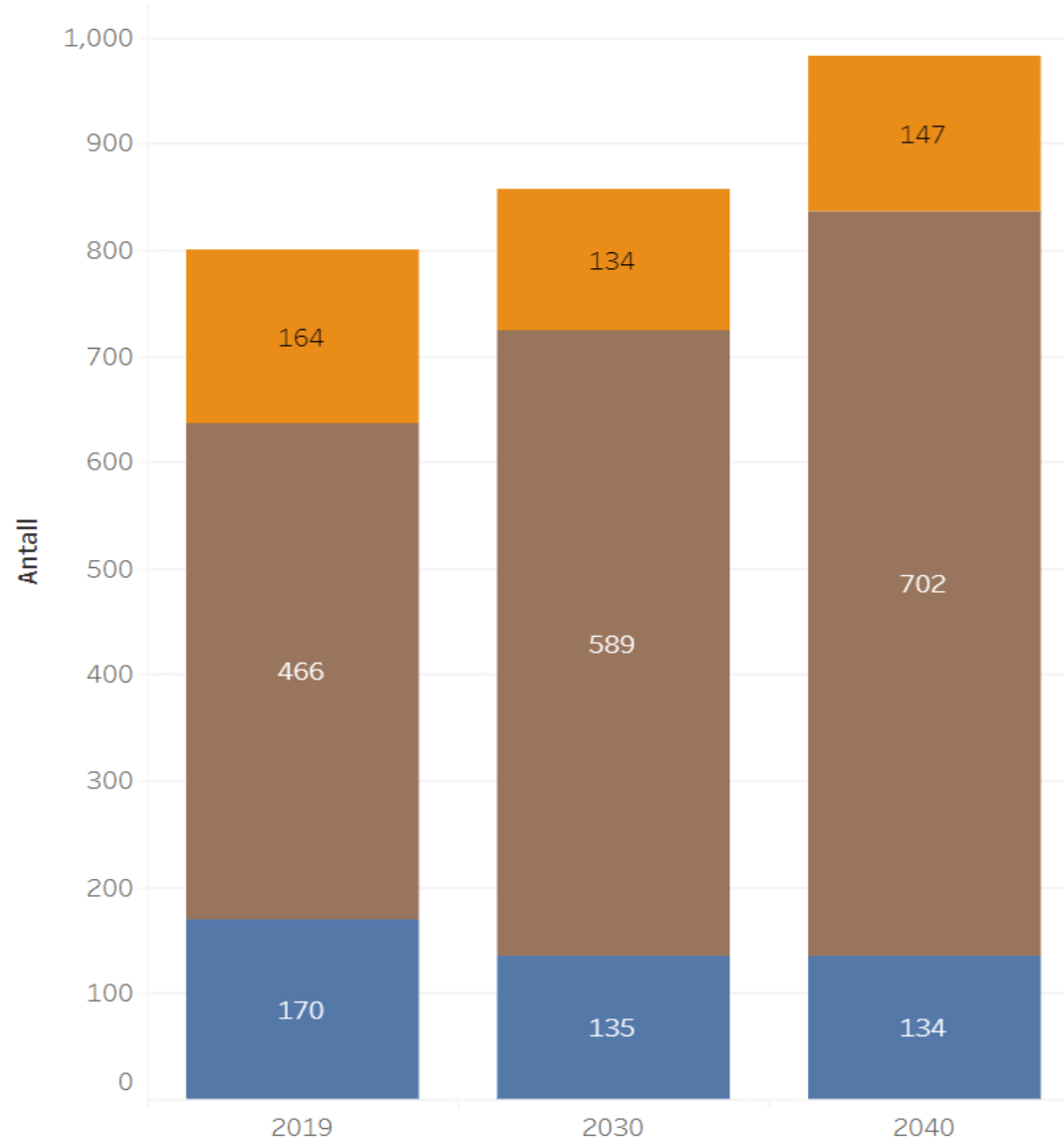
tjenestebehov

regjeringen.no

GRAN KOMMUNE

Årsverk. 2019, 2030 og 2040. Gran

Her kan du tilpasse figuren:

Velg kommune

Gran

Velg kategori

- ☐ Antall tjenestemottakere
- ☒ Årsverk
- ☐ Årsverk per 1000 innbygger

Velg tjeneste

- ☒ (All)
- ☒ Behov for årsverk i barnehagene
- ☒ Behov for årsverk institusjon og hjemmetjeneste
- ☒ Behov for lærerårsverk i grunnskolen

[Tjenestebehov -
regjeringen.no](https://tjenestebehov-regjeringen.no)

Tjeneste

- Behov for årsverk i barnehagene
- Behov for årsverk institusjon og hjemmetjeneste
- Behov for lærerårsverk i grunnskolen

I beregningene av tallet på tjenestemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2019. Det er betydelig usikkerhet knyttet til både befolkning, dekningsgrader og standard på lang sikt, og framskrivingene må kun tas som indikasjoner.

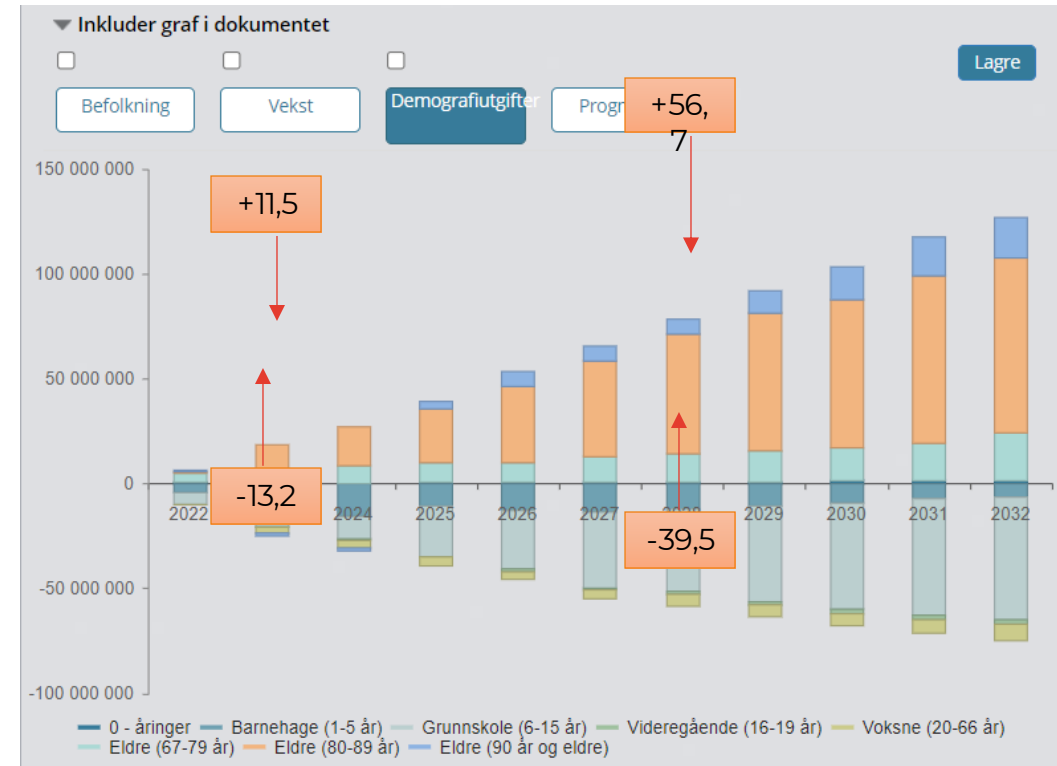
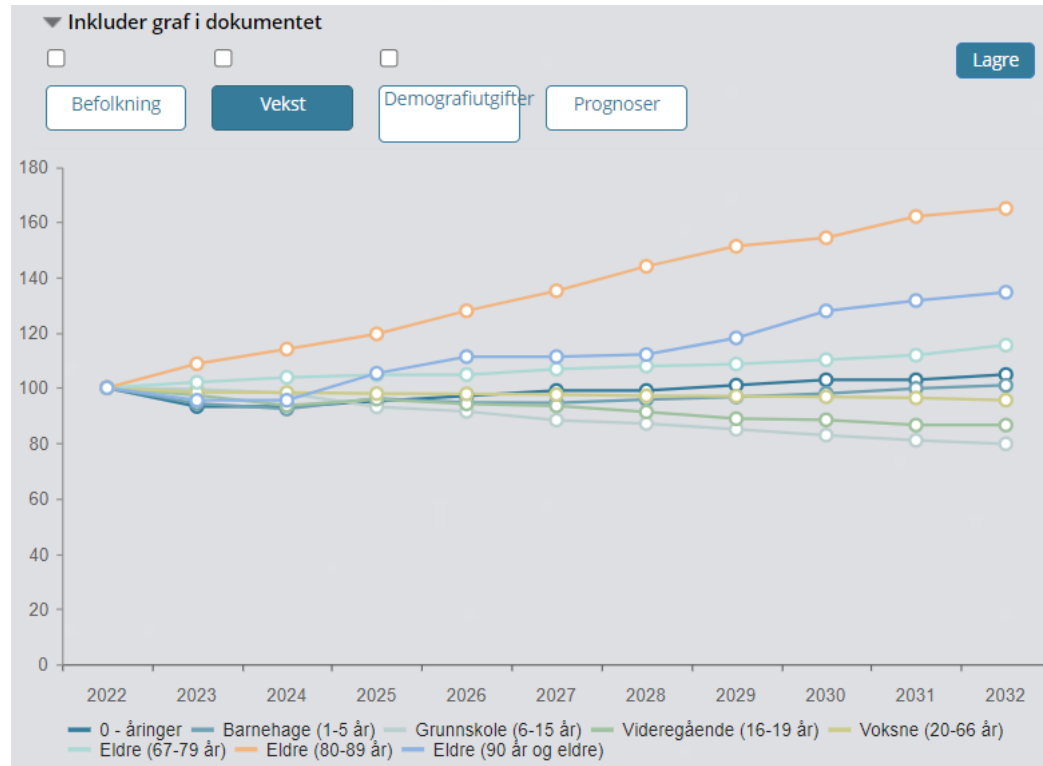

Endring i behov for arbeidskraft i 2030 og 2040

	Gran
Årsverksbehov barnehage	
Endring 2019-2030	-30
Endring 2019-2040	-17
Årsverksbehov grunnskole	
Endring 2019-2030	-35
Endring 2019-2040	-36
Årsverksbehov institusjon og hjemmetjenester	
Endring 2019-2030	123
Endring 2019-2040	236

Demografiutvikling/-utgifter (TBU)

Demografiutgifter

I tabellen under vises den økonomiske effekten av endring i befolkningsprognosen fra ett år til neste. I grafen oppe til høyre vises tallene fra tabellen akkumulert. I begge beregningene vil basisåret være året før første år i visningene. For eksempel vil 2019 være basisåret som det beregnes ut fra dersom 2020 er første år i tabellen og grafen. Beregning av økonomisk endring som følge av befolkningsutviklingen er basert på TBU sin beregningsmetode.

GRAN KOMMUNE

Hva gjør andre kommuner for å møte utviklingen?

GRAN KOMMUNE

Eksempel på kommuner som har fokus på dette

Hva gjøres rundt i kommune Norge når det gjelder å møte denne situasjonen?

Trondheim kommune

[Universitetskommunen \(google.com\)](#)

GRAN KOMMUNE

Eksempel fra kommuner

Innbyggerjury - BORGERKRAFT

Vi lar borgerpanelet sette kriteriene, og også prioritere hvilke prosjekter som bør støttes. Juryen trekkes tilfeldig ut gjennom et lotteri for å gjenspeile variasjonen i befolkningen. Dette gjøres for å gi en lik mulighet til alle, og også for å spille på lokalkunnskapen som folk sitter på. Juryen vil diskutere sammen hva som er viktig for lokalsamfunnet, og de vil få tilgang til eksperter på bærekraft, og muligheten til å sette seg godt inn i temaene sammen.

Les mer om [Borgerkraft her](#)

0-24

I 2019 ble kommunene i regionene Innlandet, Vestfold og Telemark og Trøndelag invitert til å søke om deltakelse i pilot for programfinansiering knyttet til 0-24-samarbeidet. "0-24 samarbeidet er et nasjonalt samarbeid vil bidra til bedre koordinerte tjenester og en mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge og deres familier under 24 år. Et mål med 0-24-samarbeidet er å finne løsninger som bidrar til å bryte med "silotenkning" på alle nivåer i forvaltningen". Sentralen 2 for relasjonell velferd var en sentral argumentasjon i søknaden og Trondheim ble valgt som pilotkommune med en bevilgning på 12,3 mill i tre år med oppstart i 2020.

Effektive tjenester av høy kvalitet:

Trondheimsmodellen

Kontinuitet i hjemmetjenestene oppleves mangelfull av brukere og pårørende. Begrensning i antall tjenesteutøvere brukeren møter er ønskelig, men ikke alltid praktisk mulig, og en bedre samordning og kvalitet på tjenestene kan være en mer hensiktsmessig strategi for bedre kontinuitet. Helhetlig pasientforløp i hjemmet (HPH) er resultat av et langvarig forskningsbasert utviklingsarbeid for å sikre kvalitet og kontinuitet i hjemmetjenestene. Gjennom en forsterkning av hverdags-mestringsstrategien i fire hjemmetjenestesoner videreutvikles nå Trondheimsmodellen og HPH med fokus på primærkontaktrollen, innføring av standardiserte kartleggingsverktøy og tverrfaglige samhandlings-rutiner. Dette skjer i samarbeid med NTNU, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt-Norge og Nasjonalt kompetansesenter aldring og helse og i tilknytning til et pågående PhD arbeid i HUNT4 70+. Det er påbegynt et samarbeid mellom INB, TkMN, kommunen m.fl med tanke på NFR utlysning på samarbeidsmidler i september og en evaluering elementer i Trondheimsmodellen.

GRAN KOMMUNE

Det som skal virke i 2040 må utvikles nå!

Barnehagemyndighetsrollen i Jærkommunene

Gjesdal, Hå, Klepp og Time kommune er i gang med å iverksette en ny løsning for gjennomføring av tilsyn i barnehagene. De utvikler en digital løsning for å bedre flyten i tilsynsprosessen.

Et felles løft for fremtiden – heltid gir bærekraft

Arbeidstidsplanlegging i et heltidsperspektiv. Karmøy kommune evaluerer erfaringer, som igjen gir innsikt til utvikling i nye retninger.

Hubben læringsfabrikk

I Hå kommune får elevene tilgang til møbler og innredninger som ellers hadde blitt avfall. Elevene etablerer elevbedrifter og får en større forståelse for bærekraft og sirkulær økonomi gjennom å redusere avfall og øke gjenbruk.

Datahjelp for å mestre en digital hverdag

Et samarbeidsprosjekt mellom Innbyggjerservice, Seksjon Frivillighet og Sølverget i Stavanger kommune. Kommunen gir datahjelp slik at innbyggerne finner informasjon, forstår den og kan bruke den.

Samarbeidsprosjektet «Dette er viktig for meg!»

Stavanger kommune og Helse Vest utvikler et digitalt verktøy for å gi barn og unge med nedsatt kognitiv fungering mulighet til egenrapportering slik at de kan delta aktivt og oppleve medvirkning i tjenestene rundt seg.

Samskaping om nettverksarbeid – kartlegge, mobilisere og styrke nettverk

Eigersund kommune arbeider for å forebygge ensomhet blant innbyggere. Kommunen kartlegger livshistorie og nettverk. Deretter mobiliserer de aktuelle fra nettverket, interesseorganisasjoner eller andre som kan være med på å gi innhold i dagen.

Ryfylkemodellen: distriktsvennlig sykepleierutdanning

Kommunene Suldal, Sauda, Hjelmeland og Strand, Universitetet i Stavanger og Ryfylke IKS prøver ut en fleksibel og distriktsvennlig bachelor-utdanning innen sykepleie. Resultatet blir 30 nyutdannede sykepleiere i 2025.

Pasientmedvirkning i utvikling av digitale helsetjenester – ansvarlig innovasjon

Universitetet i Stavanger formidler kunnskap om og erfaringer med å sikre brukermedvirkning og brukerinteresser i utvikling av nye innovative løsninger med digitalisering i helse- og sosialsektoren.

Samarbeidsportalen – samarbeid om forskning og utvikling

Universitetet i Stavanger forteller om hvordan kommunene, gjennom en samarbeidsportal, kan spille inn aktuelle innovasjonsprosjekter til UiS og få med seg interesserte studenter og forskere i prosjektene.

GRAN KOMMUNE

Viktig at alle som kan og vil bidra får mulighet

I et samfunn hvor det vil være mangel på arbeidskraft er det viktig å legge til rette for at alle som kan og vil får mulighet!

Forebygge utenforskap
Får utnyttet viktig kompetanse

IPS (individuell jobbstøtte)

KAN VI BISTÅ FLERE FRA UTENFORSKAP TIL INNENFORSKAP?

For mennesker med moderate til alvorlige psykiske lidelser

For mennesker med rusutfordringer

Støtte til å komme- og bli værende i ordinært, lønnet arbeid

IPS – på verdensbasis den metoden med høyest suksessrate

Arbeid – bedre effekt enn både medisiner og terapi?

(eksempel Lørenskog)

GRAN KOMMUNE

VELFERDSLAB?

(eksempel. Lørenskog)

Prioriterte målgrupper:

Unge under 30

Familier i vedvarende lavinntekt

Familier med barn med funksjonsnedsettelse

Hva er viktig for dere? Hva drømmer dere om?

Hvordan vil familien endre situasjonen?

Hvilke ressurser finnes i familien og rundt?

Hvordan kan kommunen bidra?

En fast investeringsleder + aktuelle instanser

Investere i innbyggerne!

«Inn i jobb»

Arbeidsledige	Januar	Februar	Mars	April	Andel i april
I alt Innlandet	3 881	3 428	3 144	2 908	1,6
Gran	149	128	113	103	1,5

Nedsatt funksjonsevne	Januar	Februar	Mars	April
I alt Innlandet	13 727	13 740	13 679	13 600
Gran	540	532	540	535

Uføretrygdede des. 2021	Antall	Andel
I alt Innlandet	31 604	13,9
Gran	1319	15,7

GRAN KOMMUNE

Mer informasjon om tema

[Ny rapport: – Fire suksesskriterier for innovasjon i kommunesektoren \(forskningsskriterier.no\)](https://forskningsskriterier.no)

[Om Partnerskap for radikal innovasjon - KS](#)

[arenaunikom.no \(google.com\)](https://arenaunikom.no)

Gruppe 1

- Knut Magnar Lehre
- Morten Hagen
- Anne Marie Grymyr Sterten
- Anne Berit Rækken

Gruppe 2

- Pål-Arne Oulie
- Inger Lise Stieng
- Willy Westhagen
- Jul Tore Kittelsrud

Gruppe 3

- Randi Eek Thorsen
- Gunn Seigerud
- Pernille Alm
- Finn Hvalsbråten

To refleksjonsspørsmål i grupper

Utpek en ordstyrer, en referent og en til å presentere på vegne av gruppa.

Referent gjør seg klar for å sende en e-post til moteleder@gran.kommune.no (skriv gruppas respons direkte i e-post eller som et vedlegg).

Ordstyrer passer på at oppgavene blir løst og at alle slipper til på gruppa.

Refleksjon i grupper - spørsmål 1

- Ta utgangspunkt i utsagnet om at 2040 starter nå.....

Hva er dine umiddelbare tanker etter å ha fått dette perspektivet presentert?

- Bruk 5 minutter til å summe ved bordet.
- Del overskrifter fra samtalen i plenum.

Refleksjon i grupper - spørsmål 2

- Ta utgangspunkt i utsagnet om at vi må gjøre vesentlige grep for å unngå kommunal kollaps:

Hvilke grep kan kommunen ta for å kunne løse utfordringene på kort og lengre sikt?

- Bruk 5 minutter til å skrive ned dine refleksjoner i stikkord – en per lapp.
- Alle på gruppa presenterer sine lapper raskt for hverandre etter tur – en lapp per gang, flere runder til alle er sett og hørt.
- Gruppa prioriterer blant refleksjonene og velger hvilke tre lapper som er de vesentligste.
- De tre lappene oppsummeres/utdypes/forklares i mail til moteleder@gran.kommune.no og presenteres i plenum.

Gruppe 1

- Dempe forventninger. Yte mer – kreve mindre
Langsiktig strategi- bevisstgjøre kommunens innbyggere på hva kommunen kan yte og hva den enkelt m ta ansvar for sjøl.
- Velferdsteknologi
Økt kompetanse.
Ta ut gevinster ved å benytte hjelpemidler
Ny teknologi som kan gi bedre tjenester for brukerne.
- Engasjere frivillige
Engasjere barn og unge og andre frivillige. Besøksvenner ol
Eldre hjelper eldre
Ta i bruk ledige ressurser på alle nivå

I tillegg er det viktig at det politiske miljøet klarer å ta beslutninger og omfordele ressurser etter endret behov.

Gruppe 2

- Administrasjon kan bidra med gode analyser > beslutningstakere kan kommunestyret får en felles virkelighetsforståelse
- Kommunen må informere innbyggerne (folkeopplysning) om utfordringene vi har – slik at hver enkelt innbygger kan ta mer ansvar for eget liv
- Gode alternativer for problemløsning fra administrasjonen (godt fundert)
- «Lage mer robuste unger» slik at de får evne til å stå i en motbakke (forberede våre barn på nye tider)
- Tenke mer stordriftsfordeler i alle aldre (dele på kompetanse og fellesressurser) og også på tvers av kommunegrensene
- Forankring og stødig gjennomføring
- Få folk til å flytte fra Oslo

Gruppe 3

- Systematisk jobbe for å bruke tilgjengelige ressurser på alle samfunnsnivå. Åpne opp for å ta imot flere flykninger/arbeidsinnvandring. Engasjere frivillige på alle nivåer.
- Forventningsavklaring på tjenestenivå. Hvordan oppgavene kan løses.
- Se på og tilpasse driftsnivå/tjenestesteder etter behov
- Ha lokalsamfunn som fungerer/lever.

GRAN KOMMUNE

Nytt planverk og målstruktur

GRAN KOMMUNE

Framskrevet drifts- og investeringsbudsjett

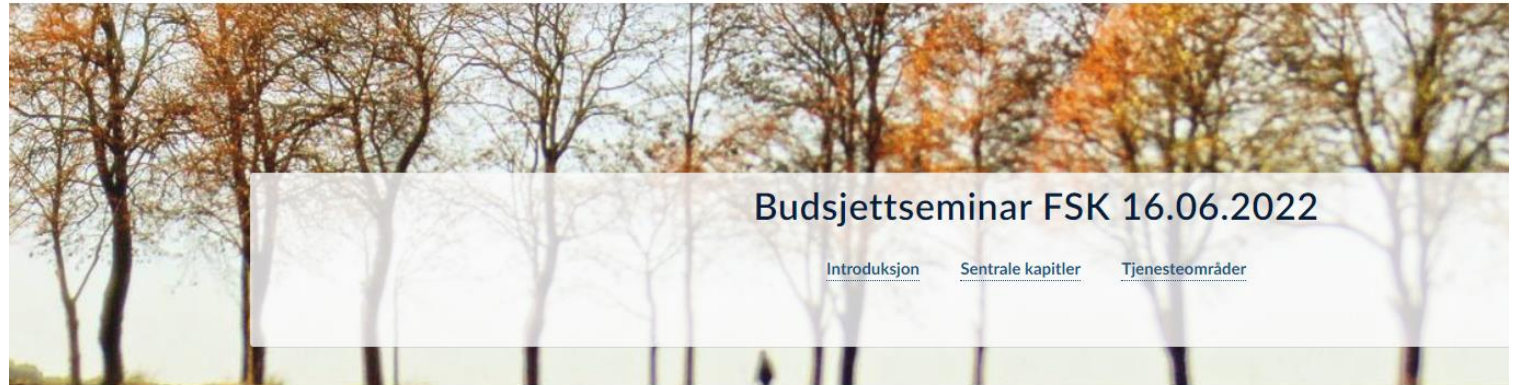

GRAN KOMMUNE

Framskrevet driftsbudsjett + investerings- budsjett

[Lenke til Framsikt 16.6.22](#)

MENY

Budsjettseminar FSK 16.06.2022

[Introduksjon](#) [Sentrale kapitler](#) [Tjenesteområder](#)

INTRODUKSJON

SENTRALE KAPITLER

Investeringer i økonomiplanen

Hovedtallene i budsjettforslaget

Økonomisk utvikling i planperioden

Investeringer

- Samlede investeringer 2023 til 2026: 1 350 mill kroner
- Tilskudd 2023 – 2026; 268 mill. kroner
- Økning i lånegjeld 859 mill. kroner
 - Av dette er investeringer i VA 422 mill kroner som finansieres av gebyrer
- Økt rente og avdragsbelastning rundt i slutten perioden med 55 mill kr. per år (2,5 til 3.25 % rente)
- Belastningen på driftsbudsjettet: Momskompensasjon og tilskudd reduserer låneopptaket til 859 mill kr

Investeringer og finansiering

- Samlede investeringer 2023 til 2026: 1 350 mill kroner
- Finansierte av staten:
 - Tilskudd 2023 – 2026 268 mill. kroner
 - Momskompensasjon 208 mill kroner
- Finansierte av VA gebyrer
 - VA investeringer 422 mill kroner
- Finansieres av frie inntekter:
 - Kommunekassa 452 mill kroner
- I tillegg vil økte husleieinntekter være med å finansierer «kommunekassas lån»

GRAN KOMMUNE

659 Omsorgsbolig - Nobelsgt. 5

16. juni 2022

Holte Consulting - rapport av 4. juni 2022

SAGATANGEN OG NOBELS GATE 5

Kalkulere prosjektkostnadene og avgi en analyse av usikkerhet for kostnadene i prosjektet for politisk behandling i Gran kommune.

Rapporten inneholder anbefaling om styrings- og kostnadsramme, herunder avsetning for usikkerhet, samt anbefaling om tiltak for styring av identifiserte usikkerheter i prosjektet.

Usikkerheter som er identifisert og analysert i oppdraget kan benyttes videre i prosjektets usikkerhetsstyring.

659 Nobelsgt 5 – Rammer

- Romprogram 2021 Omsorgsbolig komplett 726 BTA
- Total investeringskostnad (vedtatt-2021 nivå) 29,1 mill. kr
- Utarbeidet prosjekt i Nobels gt. 5 komplett 871 BTA
 - Herav leiligheter 458 BTA
 - Herav fellesareal 273 BTA
 - Herav personal og teknisk 139 BTA
- Grunnkalkyle mai 2022 43,9 mill. kr
- Styringsramme (P50) mai 2022 50,3 mill. kr
- Kostnadsramme (P85) mai 2022 60,7 mill. kr

659 Nobelsgt 5 - Analyseresultat

- Sannsynlighetskurven viser at det er 50 % sannsynlighet for at kostnadene ikke vil overstige 50.3 mill. kroner, og 85 % sannsynlighet for at kostnadene ikke vil overstige 60,7mill. kroner.
- Det er omtrent 21 % sannsynlighet for at prosjekt-kostnaden vil være lavere enn grunnkalkylen, som er på 43,9 mill. kr.

659 Nobelsgt 5 – Kostnader og finansiering

- Styringsramme (P50) mai 2022 50,3 mill. kr
- Investeringsstilskudd 12,4 mill. kr
- MVA kompensasjon 10,1 mill. kr
- Låneopptak 27,8 mill. kr
- 3% rente over 30 år blir en gjennomsnittlig årlig kostnad på 1,35 mill. kr
- Årlig driftskostnad og vedlikeholdskostnad er beregnet til 0,24 mill. kr
- Husleie på kr. 10 000,- pr. mnd pr. leil. blir en årlig inntekt på 0,96 mill. kr

GRAN KOMMUNE

749 Sagatangen HOS

16. juni 2022

Holte Consulting - rapport av 4. juni 2022

SAGATANGEN OG NOBELS GATE 5

- Kalkulere prosjektkostnadene og avgi en analyse av usikkerhet for kostnadene i prosjektet for politisk behandling i Gran kommune.
- Rapporten inneholder anbefaling om styrings- og kostnadsramme, herunder avsetning for usikkerhet, samt anbefaling om tiltak for styring av identifiserte usikkerheter i prosjektet.
- Usikkerheter som er identifisert og analysert i oppdraget kan benyttes videre i prosjektets usikkerhetsstyring.

749 Sagatangen HOS – Rammer

- Helse og omsorgssenter (HOS) 12 150 BTA
- Hadeland lokalmedisinske senter (HLMS) 2 250 BTA
- I tillegg event. vaskeri og hjelpemiddellager 880 BTA
- Investeringskostnad (vedtatt - 2021 nivå)
 - + evt. tillegg for areal for vaskeri/hjelpemiddellager 664 mill. kr
- Grunnkalkyle mai 2022
 - + evt. tillegg for areal for vaskeri/hjelpemiddellager 687 mill. kr
- Styringsramme (P50) mai 2022 746 mill. kr
 - + evt. tillegg for areal for vaskeri/hjelpemiddellager
- Kostnadsramme (P85) mai 2022 909 mill. kr
 - + evt. tillegg for areal for vaskeri/hjelpemiddellager

749 SHOS - Analyseresultat

- Sannsynlighetskurven viser at det er 50 % sannsynlighet for at kostnadene ikke vil overstige 746 mill. kroner, og 85 % sannsynlighet for at kostnadene ikke vil overstige 909 mill. kroner.
- Det er omtrent 33 % sannsynlighet for at prosjekt-kostnaden vil være lavere enn grunnkalkylen, som er på 687 mill. kr.

GRAN KOMMUNE

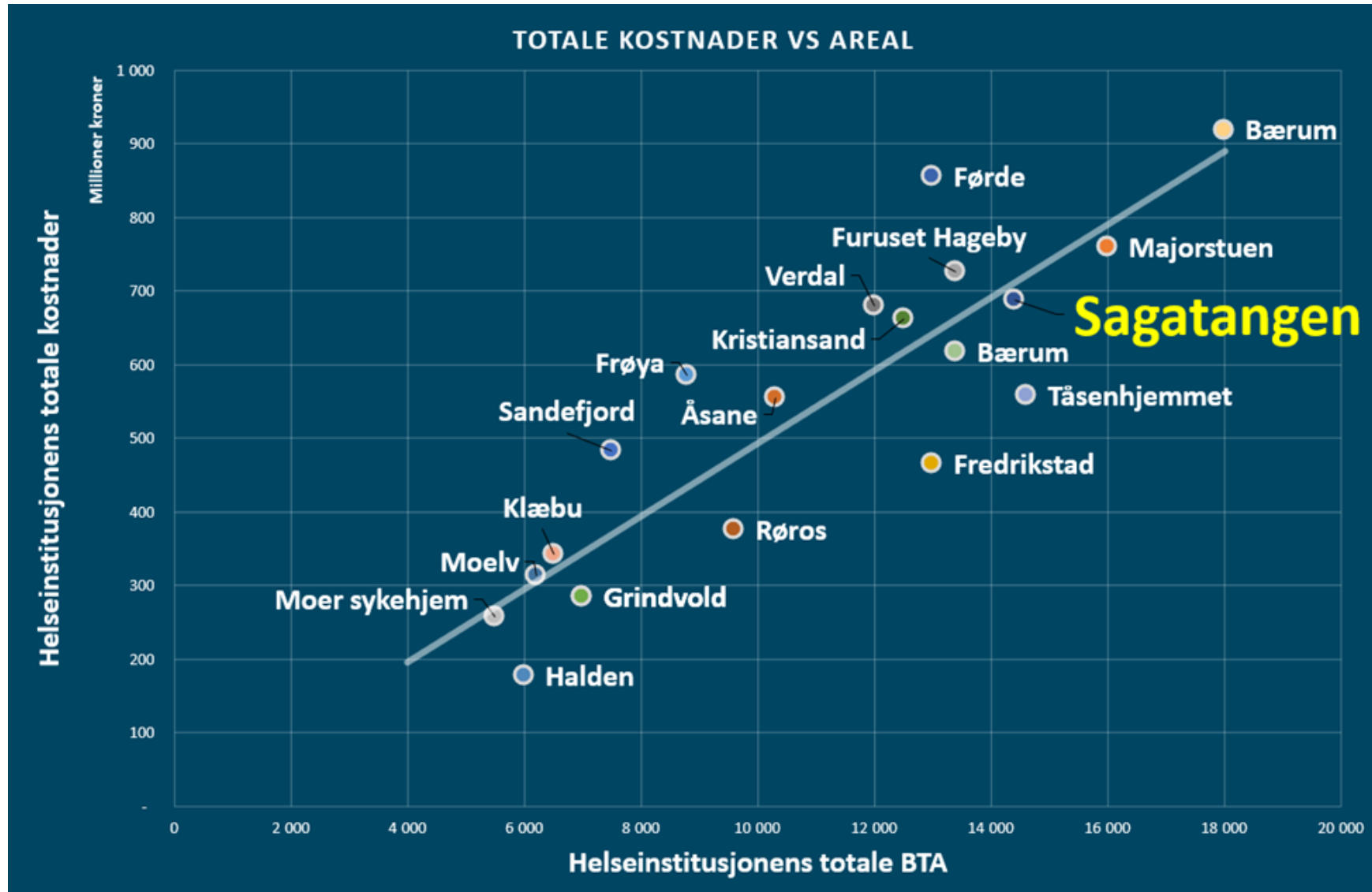
749 SHOS - Usikkerheter og påslag

- Avholdt gruppeprosess Holte Consulting – Gran kommune
- Totale estimerte byggekostnader for Sagatangen er 5% billigere enn sammenlignbare prosjekter
- Usikkerheter er registrert innen: Marked, brukere og interessenter, eierstyring og rammebetingelser, prosjektorganisasjon og prosjektering samt utførelsesforhold
- Registrerte usikkerheter benyttes videre i prosjektets usikkerhetsstyring for å redusere prosjektets kostnader
- Forventet tillegg på 9 %
- Usikkerhetsavsetning på 22 %

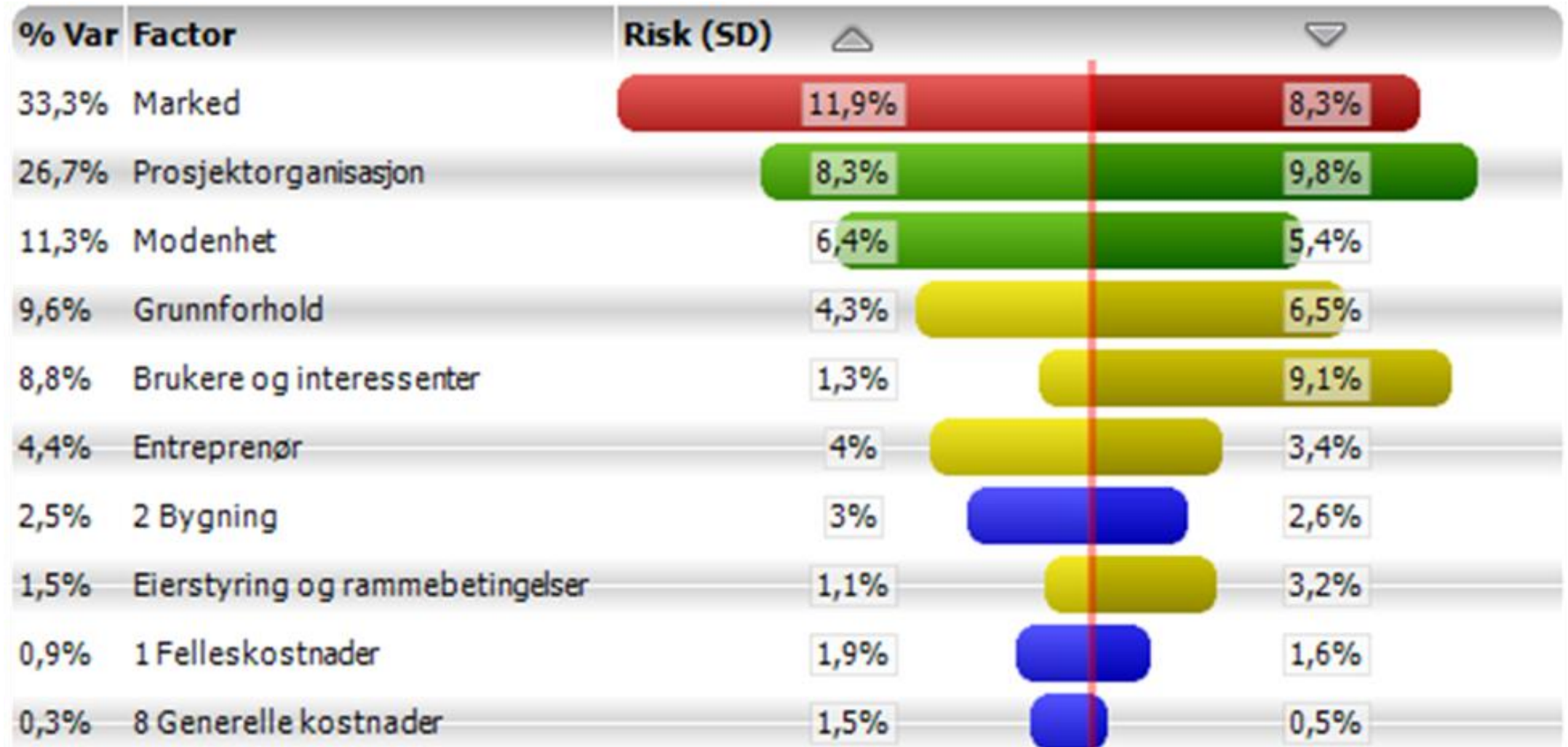
GRAN KOMMUNE

«Top-Down estimat» - Prosjekt Sagatangen målt mot referanseprosjekter

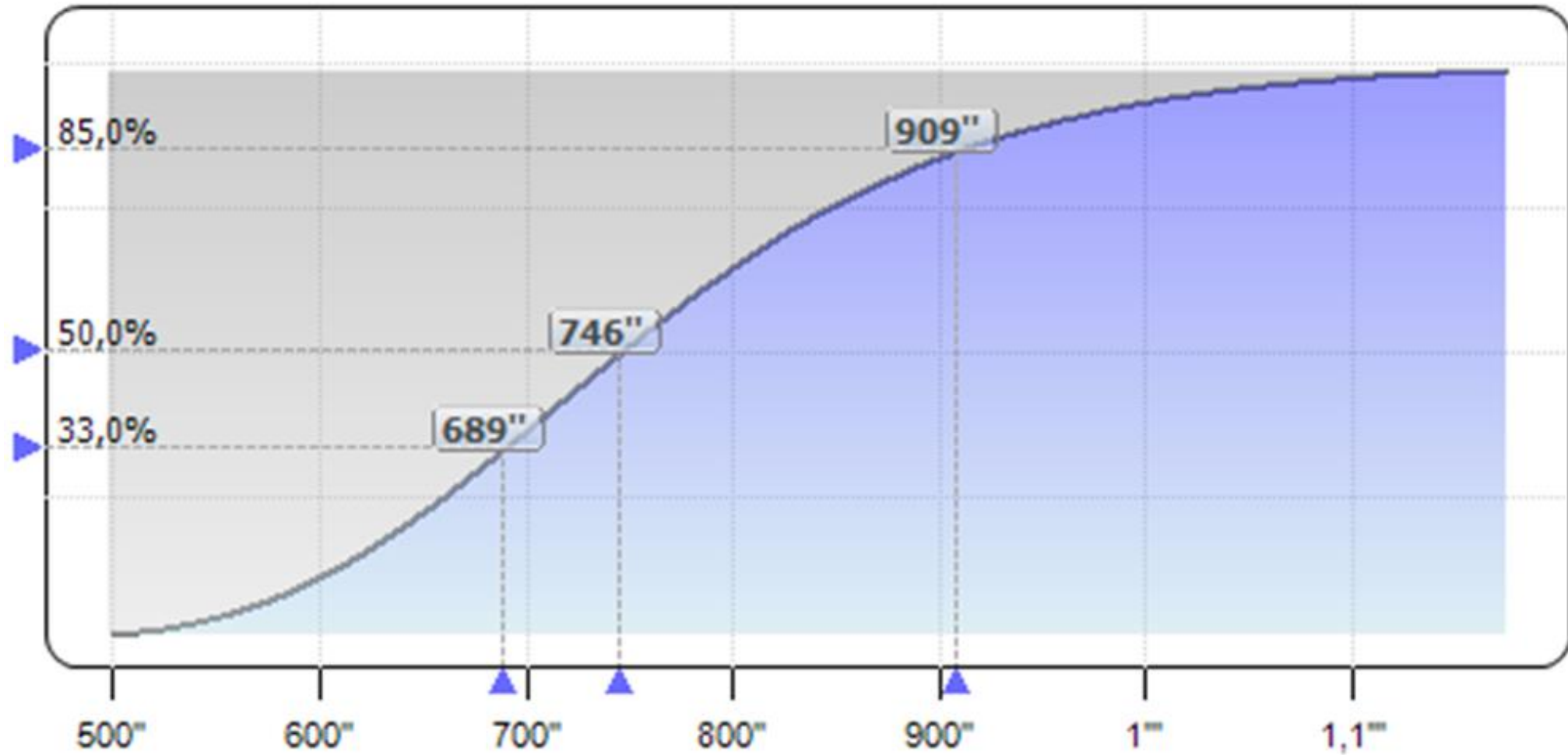
Tornadodiagram for de viktigste usikkerhetene i Sagatangen

GRAN KOMMUNE

Sannsynlighetskurve for prosjektkostnadene til Sagatangen inkl. mva.

749 SHOS – Kostnader og finansiering

• Styringsramme (P50) mai 2022	746 mill. kr
• Herav andel lokalmedisinsk senter	116,6 mill. kr
• Herav andel helse og omsorg senter	629,4 mill. kr
• Finansiering helse og omsorg senter	
• Investeringsstilskudd Husbanken	227,4 mill. kr
• MVA kompensasjon	125,9 mill. kr
• Låneopptak helse og omsorg senter	276,1 mill. kr

GRAN KOMMUNE

Refleksjon og oppsummering

